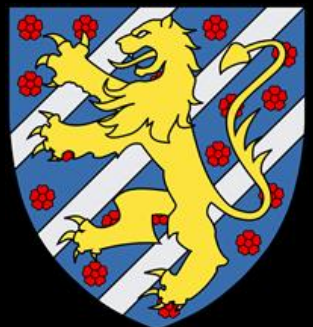
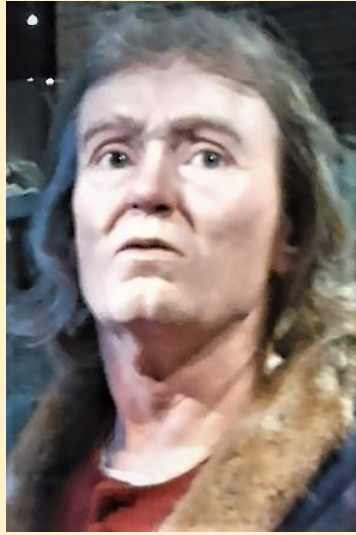




BIRGER
JARL





Birger jarl (info) (eller Birger Magnusson (info)), född omkring 1210 i Bjälbo i Östergötland, död 21 oktober 1266 på Jälbolung i Västergötland var en svensk jarl och storman. Birger jarl är omnämnd första gången 1237 och verkade mellan 1248 och 1266 som en svensk jarl. Först styrde han informellt över Sverige som förmyndare för sin son kung Valdemar (från 1250 tills denne kröntes 1251), sedan ihop med sonen (till sin död 1266). Birger sägs också vara den som grundade Stockholm år 1252.

På grund av de språkliga förändringar som namnet Birghir och ordet jarl undergått finns en mängd former av namnet som Birge jerl och Börje jär i äldre källor, men formen Birger jarl har blivit standard i nysvensk tid

Illustrissimi Principis **BIRGERI JERL** Proregis et Genitoris Regis
WOLDEMARI et **MAGNI** Effigies, juxta formam in qua in Arce Tawasthusa-
na in Finlandia hac aetate adhuc conspicitur, circa annum Christi 1220 erecta,
postea quam ille gentiles Finnos et Tawastanos ad Christianam fidem com-
pulerat et deinde Regiam sedem Holmiae fundaverat.

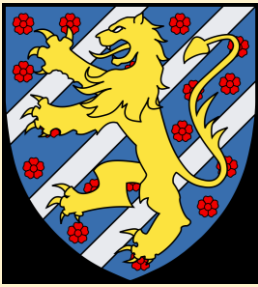




Birger var son till Magnus Minnesköld och Ingrid Ylva. Enligt en uppgift hos Olaus Petri var Ingrid Ylvas far kungasonen Sune Sik. Det har debatterats länge huruvida en sådan person har existerat. Birger Jarl föddes förmodligen i en ännu outgrävd gård inte långt ifrån Bjälbo kyrka. Då fadern dog runt 1210 växte Birger upp med sin ensamstående mor och äldre bröder. Fadern Magnus Minnisköld uppges ha avlidit antingen 1208 eller 1210. Vid undersökningar i början av 2000-talet, av vad som sannolikt är Birger Magnussons kvarlevor i Varnhems kyrka, konstaterades att han vid sin död 1266 var 50 till 55 år gammal. Tillsammans leder dessa uppgifter till slutsatsen att Birger Magnusson bör ha fötts någon gång omkring 1210. Birger Magnusson gifte sig omkring 1235–1237, i alla fall före 1241, med Ingeborg, syster till svenske kungen Erik, den siste regenten av sin ätt. De fick flera barn och två av sönerna blev kungar: Valdemar, för vilken Birger jarl blev förmyndare 1250, samt Magnus Ladulås, som blev kung då han avsatte Valdemar 1275.



BIRGERS, MECHTILDS OCH ERIKS GRAV.



Ett av Birgers första kända offentliga uppdrag att medla i en småländsk konflikt mellan cisterciensmunkarna i Nydala kloster och bönderna i Östbo härad 1238. Han ledde även det så kallade andra korståget mot tavasterna i Finland år 1238 eller 1239. Den 15 juli 1240 utkämpades slaget vid Neva mot ryska trupper under prins Alexander av Novgorod (född 1220), som på grund av floden Neva fick namnet Alexander Nevskij. Ett annat diplomatliknande uppdrag var när han 1241 var kung Eriks representant hos kung Håkon av Norge.

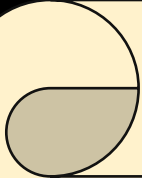
Birger Magnussons företrädare på jarlämbetet var hans kusin Ulf Fase. Denne hade möjligen blivit jarl redan 1220, under Johan Sverkerssons regeringstid. Johan Sverkersson avled dock redan 1222 på Visingsö och med honom utslocknade den sverkerska ätten.



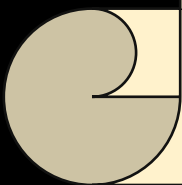
Som enda möjliga kungakandidat utsågs den endast sexårige Erik Eriksson, från den erikska ätten, till kung. Under hans förmyndartid styrdes riket emellertid av ett riksråd bestående av stormän och biskopar. En av medlemmarna i rådet var Knut Holmgersson (Knut länge), som i slaget vid Olustra 1229 avsatte den nu 13-årige kungen och själv intog tronen. Knut Holmgersson tillhörde de så kallade folkungarna (inte detsamma som folkungaätten, vilken idag kallas Bjälboätten för att undvika missförstånd), en konservativ gruppering av stormän som motsatte sig centralisering av riket. Efter Knut Holmgerssons död 1234 återkom kung Erik, men den verkliga makten låg hos jarlen och folkungen Ulf Fase, som lär ha varit en anhängare till Knut Holmgersson, och alltså i opposition mot kung Erik. Någon gång under åren 1247 och 1248 försvann dock Ulf Fase från scenen, sannolikt undanträngd av en allt mäktigare Birger Magnusson.

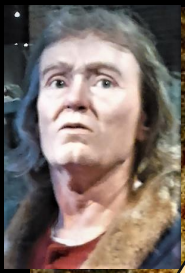


Ulf Fase uppges ha ställt sig på tronpretendenten Holmger Knutssons och folkungarnas sida i slaget vid Sparrsätra 1247 och förlorat mot kung Eriks och Birger Magnussons trupper. Det är troligt att Ulf Fase antingen dog i slaget eller att han avrättades på order av kungen och Birger Magnusson, som därefter övertog jarlämbetet. Fram till sin död 1266 var nu Birger jarl Sveriges egentlige styresman. Tiden som jarl I februari 1248 hölls det så kallade Skänninge möte där riktlinjerna för rikets relation till den katolska kyrkan drogs upp. Med på mötet med den utsände kardinalbiskopen Vilhelm av Sabina var förutom Birger jarl: ärkebiskop Jarler, rikets fem övriga biskopar, klosterledare, präster samt lagmannen i Östergötland och ett antal stormän. Medan Birger jarl befann sig på korståg i det inre av Finland och bland annat grundade Tavastehus slott, avled 1250 kung Erik den läspe och halte och med honom utslocknade den erikska ätten. Birger jarls son Valdemar valdes då, endast cirka tio år gammal, till kung.

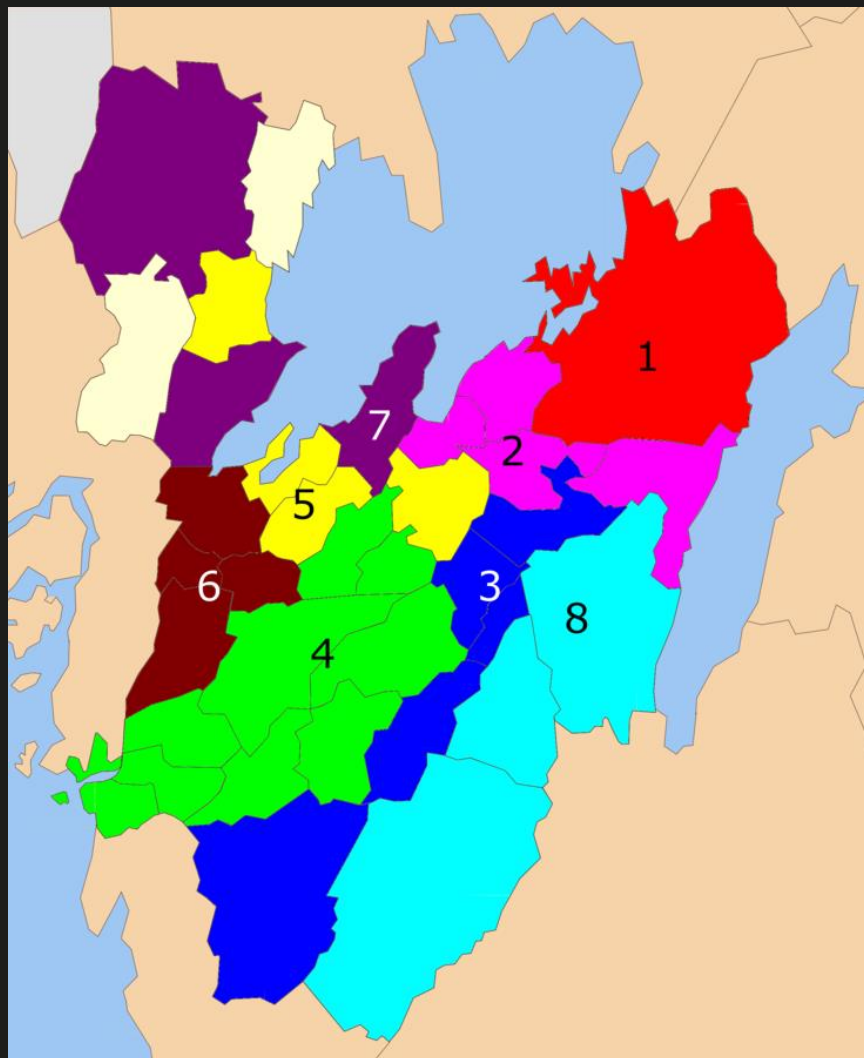


I slaget vid Herrevadsbro 1251 besegrade Birger jarl en grupp upproriska stormän (folkungar), däribland Knut Magnusson (Bjälboätten), Filip Knutsson och Filip Larsson. Efter Ingeborgs död 1254 gifte Birger 1261 om sig med den danske kungen Abels änkedrottning Mechtild av Holstein. Sommaren 1266 träffade han tillsammans med sina söner en påvlig delegat i Kalmar. Enligt Erikskrönikan grundade Birger staden Stockholm (omkring 1252). Birger jarl räknas som stamfar till Bjälboättens kungliga gren. Han var den siste i Sverige som använde titeln jarl men hade inget känt tillnamn. Jarl var alltså inget tillnamn eller efternamn utan en titel. En intressant aspekt avseende Birger jarl som kan vara värd att nämnas är att han var den sista svenske regenten som blev omdiktad av en isländsk skald, enligt det från vikingatiden traditionella mönstret; nämligen av Sturla Thordarson, vilken för övrigt var Snorre Sturlassons brorson. Under Birger jarls styre infördes de så kallade fridslagarna som reglerade hemfriden, kyrkofriden, tingsfriden och kvinnofriden i hela landet.



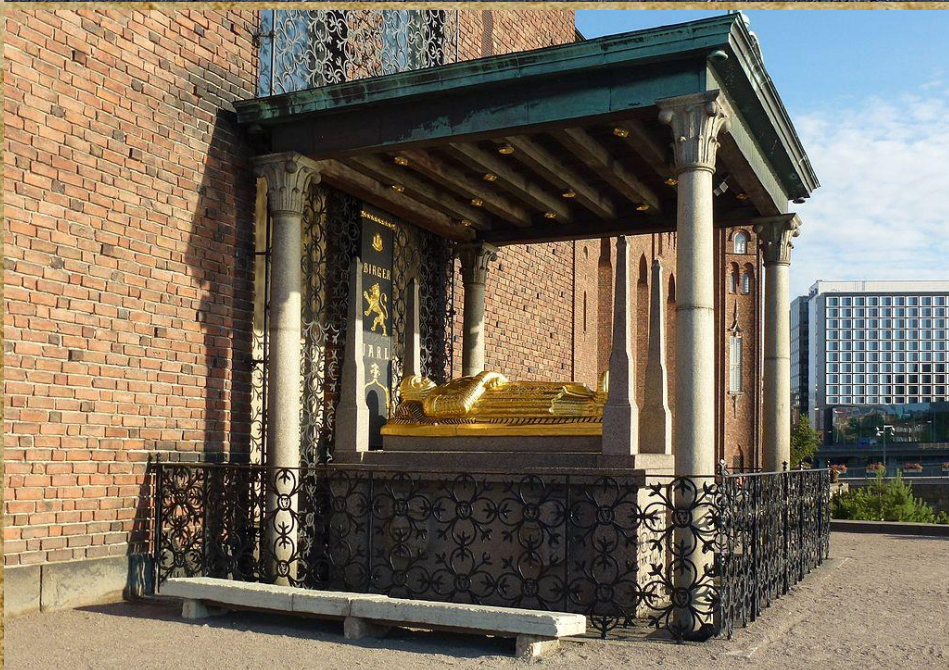


BIRGER JARL AVLIDER och begravs
Birger avled den 21 oktober 1266 på
Jälbolung i Västergötland. Han begravdes i
klosterkyrkan i Varnhem. På hans gravsten
finns bilder av jarlen själv, hans andra
maka, Mechtild och sonen Erik. Birgers och
Mechtilds gravar öppnades i maj 2002.
Osteologiska data liksom en DNA-analys av
kvarlevorna har därefter bekräftat att
graven verkligen är Birger jarls grav. En
konsolsten i kyrkan i form av ett huvud har
av konstvetenskapsprofessorn Jan Svanberg
identifierats som föreställande Birger jarl.
När Stockholms stadshus byggdes var det
tänkt att Birger jarls kvarlevor skulle
flyttas till en sarkofag vid tornets fot men
Varnhems kyrkofullmäktige sade nej, och
graven i Stockholm förblev tom.



Jälbolung, eller Järbolung är en oidentifierad ort eller plats, möjligen i Västergötland, där Birger jarl enligt Erikskrönikan avled 21 oktober 1266.

BIRGER JARLS KENOTAF





Birger Jarl



Riddarholmen 1870



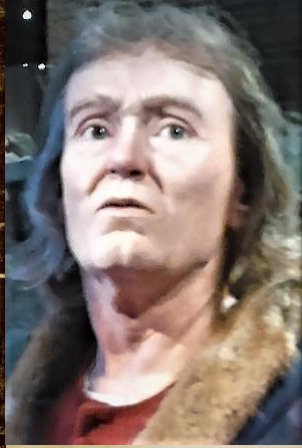
Ön utgör tillsammans med Gamla stan Stockholms historiska centrum. På 1200-talet byggdes Gråbrödraklostret på Riddarholmen och klosterkyrkan



Riddarholmen från norr på
1570-talet Ur Stockholmsvyerna
i Civitates orbis terrarum



VADSTENA KUNGSGÅRD, eller Vadstena kungshus, var ett kungligt palats och en kungsgård belägen i Vadstena, Östergötland. Byggnaden har haft flera olika benämningar genom åren, som Bjälboättens palats, Folkungapalatset, Kungapalatset, Krigsmanshuset och Nunneklostret. De tre första är moderna namn och har aldrig använts som benämningar på palatset under sin samtida.



Palatset började byggas vid mitten av 1200-talet. Birger jarls bror, Elof, skrev ett brev från platsen i oktober 1268. Byggnaden fungerade som kungligt lustslott fram till 1346, då det testamenterades av kung Magnus Eriksson och drottning Blanche som grund i det blivande Vadstena kloster. Innan det kunde fungera som kloster "ödmjukades" byggnaden, varvid taket sänktes.

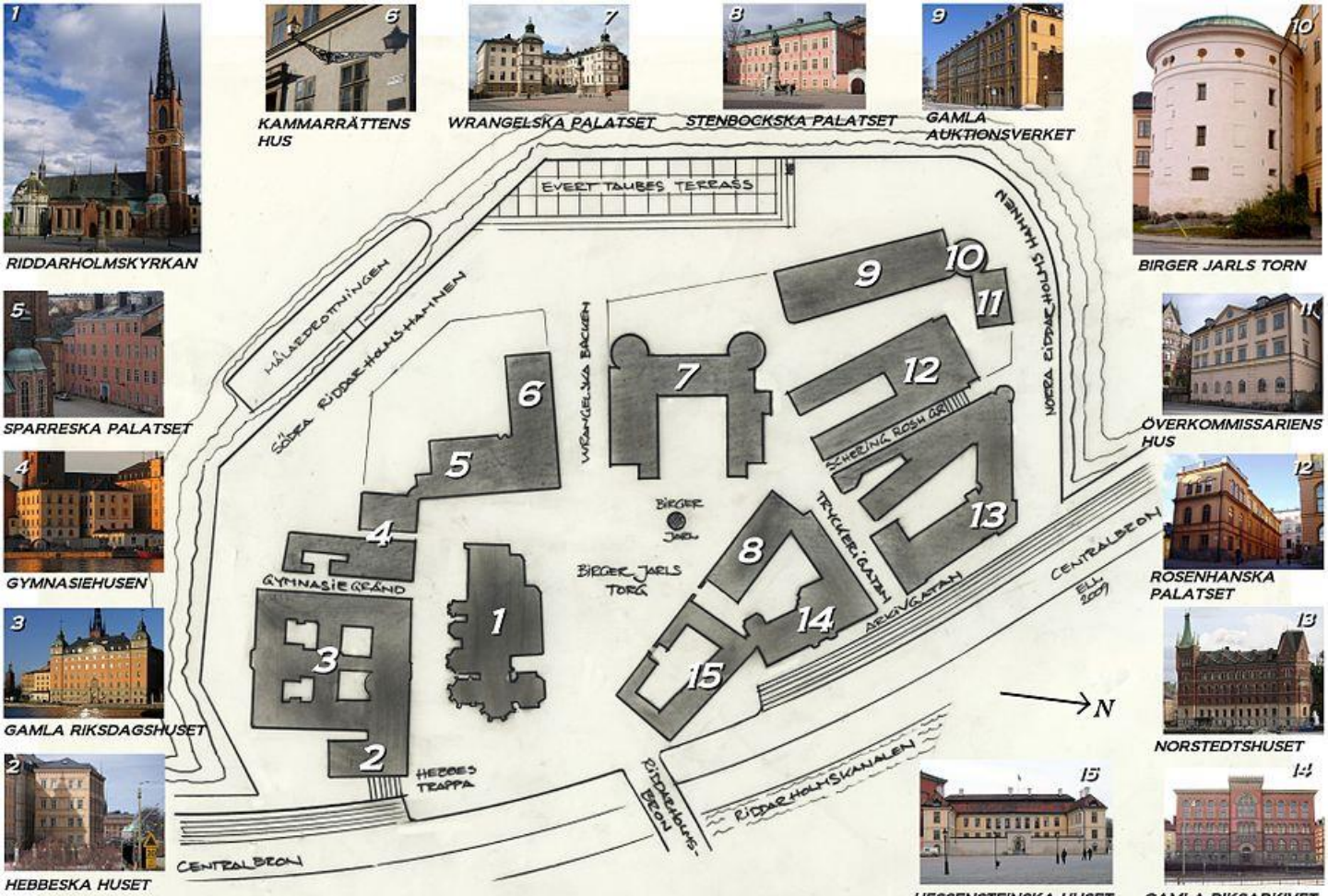


BIRGER JARLS TORN

Birger jarls torn är ett torn vid Norra

Riddarholmshamnen i Stockholm. Enligt en myt som spreds på 1700-talet skulle tornet ha byggts under Birger jarls tid på 1200-talet och därmed vara Stockholms äldsta byggnad. En undersökning av teglet som genomfördes 1917 visade dock att tornet sannolikt är byggt av murtegel från det 1527 rivna Sankta Klara kloster och därmed betydligt yngre.





ORIENTERINGSPLAN ÖVER RIDDARHOLMEN



